

L a t w e e f c h u U w i s e s .

Nr. 33. Zettortdeenâ 16tâ Augusta 1834.

Z a u n a s s i n n a s .

No Nerretas (30. Juli). Pehz lohti ilga karstuma un faufuma, kas gan wiffur dahrsauglus un wassarajus augumâ wiffai bija aistur-rejis, zehlehs pee Egiptes basnizkunga-muischas 3schâ Juli mehnescha deenâ ap pulksten 3 pehz maltites no deenawiddus puffes bahrgs debbes ar pehrfoni, stipru auku un krusu, kas ihfâ laikâ pee wassarajeem wifswairak, bet arridsan pee teem brangi stahwedameem rudseem, un pee dahrseem leelu fshadi darrija. Zebfchu lohgu-shegus gan ar leelu steigschanu aistaisija, tatschu paschâ muischâ 49 ruhtes tappe ishtas no tabs kruffas, kas Wahzsemnes-reefstu leelumâ (Wallnuss) kritte. Ir Lauzu = muischas (Lauzensee) nowaddâ, un us teem laukeem kas ap Mednu = muischas (Meddum) esara stahw, ta fshadi darrijusi, bet ne tâ, kâ basnizkunga-muischâ.

Ir muhsu mallâ tas pastahwigs karstums un faufums ihpaschi meeschus un linnus irr apspeedis, bet wifswairak tohs, kas wehlaht fehti. Kur tee arri no reises ittin brangi stahweja, tur tee taggad dauds weetahm plahni, semmi un nobah-luschi. Linnus jau preefsch pahri deenahm daschâ weetâ redsejam ishlaktus. Kur smagga semme, tur us zittahm muischahm wehl lauki pirmu reisi ne bija wiffur aparri, un no teem tur uswesteem fuhdeem gan mas labbuma redsehs us nahkamu gaddu. Eahle pagalmjôs, gannibâs un augstâs plawâs stahw ittin dseltena un isdeg-gufi. Seena-darbs irr lohti weizees, bet pulku masaf isdewis ne kâ pehrn. Rudsus, kas labbi gan stahweja, fchê jau 11tâ Juli eefahkam plaut. Pee 3fschilles, ne tabli no Rihgas tohs jau 3schâ Juli effoht plahwuschhi. Pee mums tee raschigi un swarrigus auglus dohd, bet tur dauds wahrpas effoht dihkas bijuschas. Tiffai wehlôs

waffarôs un agrôs rihtôs warreja ap scho darbu strahdaht, un pehz pahri deenahm tuhliht no-fohpt, kas plauts bija. — Rahposti stahw flitti, un tur mas galwinas redsamas; appaksch kar-tuppelu-laksteem arr mas auglu, un dauds weetahm tiffai reekstu leelumâ. — No ahbotu-foh-feem dauds augli nokrittuschhi, un kas wehl paliffuschhi, tee irraid masi, fawihwtuschhi un no tahr-peem maitati. Uhdens-truhkums arr dauds weetahm rahdahs. Tâ teiz, ka Zaurkalnas meschâ 8 breeschi effoht atrasti, kas arr gan zaur uhdens-truhkumu kahdu fehrgu, un fawu gallu atradduschhi. Meschi dauds weetahm degguschhi.

W.

No Rindes 26. Juli. Wihstol Anfs, gohdigs meschafarg's Piffes juhrmallâ, winnâ sweht-deenâ basnizâ spreddiki klaufsjis, fo kesteris lassija no Pehtera sweijoschanas, — eerauga ka kahdus 3 werstus tablumâ meschs degg. Meschafarga ammat's winnam usleek pee glahbschanu eet. Zalabbad wehl zittus juhrmallneekus par paligu lihds nehmis, winsch steidsahs, un drihs uggunim irr klahht, kas lejina degg. Tur apdohmajis, ka labbak buhtu wehl gaidiht, lihds kamehr ugguns tablaki gahjis, fur warretu jo weegli to uswarreht, meschafarg's ar faweem beedreem pa tam starpam eet pehrtees un peldeht uppê, kas tumu klahht. Jau nomasgajees un no uppes ahra, Anfs eerauga ka puifis, pa dsilli uppê eegahjis, ar slihschanu kaujahs, — un tuhdaht winsch atkal uppê eefschâ un peldoht puifim freisu rohku sneeds, fo schis arri fakampj. Ir labbu rohku peldedams meschafarg's dsennahs pee krasu, — bet spehki peetruhkft, — winsch fahk grimt. Rahrtu, fo no mallas tee zitti kau-dis sneeds, puifis wehl ferr, un tâ tohp glahbts; bet meschafarg's, seewas = wihrs, noslihe fawâ zilweka = sweijoschanâ. Us ta Runga wahrdu

schis sweijneeks sawu meefu par tihflu bija ismet-
tis. Woi tas Kungs scho sweijoschanu ne sweh-
tiks pee winna dwehseles debbesis? — „Kam
fawa dsihwiba mannis dehl suhd, tas to atrad-
dihš,“ salka muhsu Pestitais!

R — II.

No Nihgas gta August. Urri Jggam-
semme, ar wahrdu pee Leables = meesta waffaraji
flitti stahwoht. Bet no Mehtken muishas, Zeh-
ses kreife mums raksti nahkufchi, kas sinu dohd,
tur eeksch wissahm labbibahm schogadd baggata
eenahlschana effoht. Tikkai pee seena rahdahs
truhkums prett zitteem gaddeem, wisswairak
tanni leela gaujas = lufsta, kas jau lamehr pahrs
gabbu arweenu jo masak auglus dohd. To arri
pee zitteem lufsteem Widsemme atrohd: kad jau
ni, tad dewigi; paleek wezzaki, tohp jau skoh-
paki. Meggi, kad kahdu pahru gabbu atnestu
brihwâ, woi atkal nedabbutu baggatigaki atplau-
tees? — Ehrglu basnizas draudse krusa dauds
fkahdes darrijusi un dascha weeta wissu tihrumu
pohstijusi. — Schogadd ta farkana tschuhfka
zeeschfaki effoht redsama, nefa zitteem gaddeem.
Urri melnas tschuhfkas kohdeens schogadd zaur
farkumum nahwigaks, nefa zittahm wehsakahm
waffarahm. Salka, Tukkumê effoht no lapse-
nes dselshchanu zilweks nomirris.

* * *

Sprantfchu = semme schinnî waffarâ da-
schds widdutschds leeli barri fiffinu usrittufchi
un laufus breefnigi pohstijufchi. Sahles noehde
lihds faknei un laifam feemplahwe baggata neis-
dohsees.

Zotâ deenâ Janwar = mehnescha f. g. deenas-
widdeja Amerikâ, tanni walsti, ko Kili sauz,
pulksten gnôs no rihta ta pilsehta San Jago
(Zehkabapils) tappe zaur semmes = trihzeschanu
gluschi sapohstita. Sedshwotaji, nelaini man-
nidami, bija jau wissi no pilsehtas isbehgufchi
un us weena kalnina, kas gan warren trihzeja,
bet tomehr nesakritte, sapulzinajufchees. 80 zil-
weki no tschetrdesnits tuhktoscheem sawu nahwi
pafcha pilsehta atradde. Leels semmes = strehtis
gluschi fajaukts un apwelts, ta ka ir meschi, kas

wirfû tam aprinkam stahweja, pasubduschi. Sem-
me, ka werdin wirre, ka lihgoht lihgojahs:
breesmiga usstattischana! Mums lassoht
schaushalas nahk: — ka gan teem schebloja-
meem eedshwotajeem, sawu dsunteni ka pastara-
deenâ slihzin skattoht, ap firdim bija? — No
San Jago pilsehtas taggad tikkai schury turp
kahdi muhra paleeki, kas ka sadraggata milsiga
swehra kauli no meefahm ischahwufchees, drau-
dedami no semmes augschup fleenahs, bet rehti
kahds no scheem paleekeem tur, fur winna ihpa-
schiga weeta bija, atrohnam. — Pilsehta bija,
ka redsams, us eekschpufsch semmes deggoschas
weetas (us fleppenâ ugguns = wehmeja) buhweta.

Zik wezzi bija tee wisswezzaki laudis no
schahs baltas deenas 1000 gaddeem at-
pakkal: — Trihs winnu ihpafchi fewischki
mehrfejami, kas kattris gandrihs wezzumu no
200 gaddeem fadsihwoja. Imais Skottse =
neeks, 2trais Wengeris; abbi tikke 185 gad-
dus wezzi. Wengeris bija nabbags wihrene, jo
mas deenas preeksch nahwes wehl ubbagôs gabje
un atstahje 95 gaddus wezzu dehlinu, kam ruh-
mes un patwehroma nekur un ammata nekahda
ne bija; Zschais bija sweijneeks Enlende-
ru = semme un nomirre 189ta dsihwes = gaddâ.
Etipris bija wihrs tik lohti, ka, 100 gaddus
wezs, wehl brangaki un drohschaki, nefa daschi
jauni laudis 30ta dsihwes = gaddâ, wissplatta-
fahm uppehm un wisswarrenakahm straumehm
pahri peldeja.

II. R.

Semmes laudim derrigas sinnas.

Wirtembergeru = semme pehz pehdigas
skaitichanas tikke atrasts us ik 100 zilwekeem 6
sirgi, 50 leeli lohwi, 37 aitas, 11 zuhkas un
4 bischu kohki. Tas istaisa, leelus masus koh-
pâ rehkinajoht, us 100 zilwekeem 104 lohpus
un 4 bischa = kohkus. — Mums tas mas islee-
kaks, un schkeetam, neggi, kad muhsu manta
schahdai taptu rakstita, wairak lohpu isnahktu
us 100 zilwekeem, ka 104. Jau sirga skaitli,

mums bohmajoh, bes runnas Kursemmé un Widsemmé us 10 zilweeem I sirgu (us 100 zilweeem 10 sirgu; tas buhtu jau us katra simta 4 sirgi wairak, nekâ Wirtembergeru semmé) warr rehkinacht. (Kaut jelle kahds zeena wihrs, kam ta waijadsiga sinnaschana, muhsu lappai schahdu sinnu, jebfchu arri nebuhtu par wissu Widsemmi un Kursemmi, tomehr par kahdu draudsi jeb walsti, atsubtitu!)

Up Parihses un Widsemmé schogabb tai paschâ laikâ fahze rudsus greesin. Zitteem gaddeem 2 lihds 3 neddelas Parihse agraki nekâ pee mums.

Kitte jeb aissmehre zirrohbeem, uhdensstrohbeem un zitteem buhwerkeem jeb peerohtscheem, kas woi paschi uhdeni stahw, jeb kam uhdens eekschâ turrams woi zauri teff. Remni I dalku dsiffinatu (peldinatu) kalku, 20 dalkas labba pohdneeka mahla un 100 dalkas smilts. To wissu fajauzi ar tikdauds uhdeni ka fittes stiprumâ tohy, mihzi winnu papilnam, un bruhke, fur waijadsigs.

Tihrum = fleekas isdeldeht wisflabbaki warr, kad ar leelahm afinina rulletawahm tihrumu notak sinalki norulle.

N. N.

K a h d a s w e z z a s s i n n a s n o T e l g a =
w a s L a t w e e f c h u d r a u d s e s .

(Beigums.)

(Stattees Nr. 26.)

Ir no daschadas mahnu tizzibas laffa eeksch muhsu wezzeem basnizas rulleem. — 12tâ swehdeenâ pehz wassara swehtku atswehtes 1768tâ gaddâ mahzitajs sawai draudsei no kanzeles tâ sluddinaja:

„Weens gohbigis saimneeks no N. N. walsts, schelojahs par niknu un nepateesu sawu, ko skaugi winnam ais muggura zell, sewischi par weenu no winna wissuflahakeem kaimineem, kas winnam eeksch lauschu pulka eeksch azzim splaudijis, un winnu par burwi fehijis un lam-

mojis, un wisseem dsirboht apgalwojis, ka dsel-su-stabbi un dselsu schkehdes eeksch winna laufeem rakti essoht. Winsch tif labbi, ka es ar winnu lihds, luhds scho sinnataju, kas winsch gribbahs buht, lai winsch mannis apmekle un preeksch mannahm aufim to isteiz un parahda, ko winsch sinna; ne talabbad, ka es gribbu par teefnesseju nsimestees, jo tas teem waldneeeem peederrahs; ne! bet tapehz, ka es to warru isdabbuht, eeksch ka tas ko winsch tâ fehfi, wainigs jeb ne wainigs irr, ka es warru pehz manna ammata, us weenu jeb ohtru wihsi, ka es redseschu, ka wajaga buhs, jeb ar pamahzischannahm, jeb ar eepreezinaschannahm klaht tapt.“

„Zittadi es scho paschu saimneeku (kas weens no manneem wissmihlakeem bitts behrneem allaschin bijis, no ka arri kamehr winsch schi klah-tunâ dsihwojis, neweens nekahdu launumu nesinnajs, bet ko wissi gohdajischi) ka weenu gohbigu, skaidru un deewabihjigu saimneeku esmu pasinnis, tâ ka es gan par winna taisnibu pats schè galwoht un swehrecht gribbetu. Bet, tahda jaw irr tahs pasfaules wihs! kad weenam Deews pee winna dsihwoschanas palihds un apswehtti, kad tas eeksch gohda un deewabijaschanas strahda un sawu buhschanu apkohpj: tad jau skaudiba un eenaidiba ne wairs tahlu irr, un nesumadami zittadi tam klaht tapt, tai burfchanai to peemeh-ro, ko tas ar saweem ustizigeem sweedreem, un gohbigu taupischanu sew no Deewa swehtibas samanto.“

„Ka nu weenam gohbigam zilwekam tahda nepateesa pahr winnu zelta walloda fahp: tas naw nekahds brihnums, tapehz ka tas sawu gohdu mihl, un ka wissa burwiba weena wella skoh-la (un smeijama mahnu tizziba) irr: tahda negantiba, par ko winnam firds islibstahs un tam wissi matti stahwu zellahs, kas sawâ firdi skaidrs irr, un wiswairak pehz to dsennahs, ka tas weenumehr stary teem Deewa behrneem lihdsinahs taptu.“

„Tapehz arridsan schis saimneeks ar tahdahm gauschahm affarahm sawu frustu aprauda, un pee Deewa pehz sawas isglahbschanas patwer-rahs“ u. t. j. pr.

To fwehbeenu pehz tam, mahzitajs atkal par to paschu leetu draudsei tà pasluddinaja:

„Tas no farweem mihleem kaimineem, fo tas N. N. winnâ fwehdeenâ zaur manni, bes wahrda lifke peesaukt, ka tas man nahktu apraudsibt, un to, fo winsch sinna, preeksch mannahm aufim isteiktu, irr pee manniin bijis un mannâ preekschâ ka weenu neapdohmigu wahrdu noschelojis, fo tas no winna sabahrdamees un eeksch abraham dufmahm fazzjis, un wissai drihs tizzejis un winnam to pahrmettis fo winsch no zitteem eedsirdejis. Winsch turflaht sohlijis, ar to salihdsinatees, un labbu draugu un kaiminu kahrtâ ar to dsihwoht, ka abbeem ar to meeru, kad ta eenaidiba pagallam irr, Deewa palihdsiba un fwehtiba rastees warretu“ u. t. j. pr.

Woi tahda skaudiba un mahnu tizziba muhsu laifôs gan wairs nerohnahs? —

Dascha sinna no teem wezzeem laikeem arri par passubbinaschanu us labbeem darbeem, un tas mums buhtu kauns, tur pakkal palikt, kur jau muhsu tehwi labbu zeltu eetaifischi un eegrohsischi.

Jau 1768tâ gaddâ, ka no wezzeem rulleem warr noprast, Zelgawas Latweeschu basnizas kesterim skohla bijust, un gohdigi wezzaki no Latweeschu kahrtas famos behrnus tur skohlâ subtijuschi.

Mahzitajs ifgaddus, un arri tanni wirf-pee-minnetâ gaddâ, basnizâ no kanzeles to jaunu skohlas behrnu wahrnus, kas pee kesteri eeksch mahzibas bija dohti, wissai draudsei pasluddinaja, gribbedams zaur to zittus wezzakus usmuddinah, lai arri tà ar farweem behrneem darra.

Nu — es tizzu, muhsu laifôs newaijag wairs laudis no kanzeles skubbinah lai behrnus suhta skohlâ; nu jau paschi nopratufchi ka labbas mahzibas lihdsinajahs fehklai, kas baggatus augtus nefs. N.

Teefas sluddinafchana s.

No Kuldigas aprinka teefas tohp passluddinahst, ka 27tâ August f. g. Kalnamuischâ pee Saldes ta atflahda manta ta nomirruscha Kalnamuischas muischas-us-rauga, Johann Kristoph Diedrichsohn, prohti sudra-ba leetas, drahnas, wesehe, namma leetas un kas wehl, uhtropè prett skaidru maksu wairaksohldameem taps pahrhohta.

Kuldigâ, aprinka teefa, 8tâ August 1834. 2
(L. S.) Meera = kungs Korff.
(Nr. 672.) Günther, Sekretchr.

Wisseem teem, kam taisnas prassichanas pee tahs atflahdas mantas ta nomirruscha Wauffas Krohna mescha farga Sahbaku Wikkela, ka arriosan pee to Krohna meschafargu Kauzu Jahni buhtu, tohp no Wauffas pagasta teefas usazinati, lai lihds 6to Septembera mehnescha deenu f. g., kas tas weenigais un isflehgschanas terminhns buhs, ar sawahm taisnahm prassichanahm scheitan peeteizahs, jo wehlaki neweens wairs netaps klaufshts.

Wauffas pagasta teefa 26tâ Juli 1834. 2
Geddart Strehle, pagasta wezzakais.
(Nr. 234.) Fr. Leh, pagasta teefas frihweris.

No Dischas = Drohges pagasta teefas tohp sluddinahst, ka to nakti no 2tra us 3scho August f. g. 3 semneeku sirgi no gannibahm sudduschi; weens tum-schi ehrkschkain = pelles sirg, pilnigs, ar laukumu un baltu kreisu pakkal-kahju, ar garreem farreem tas lihds kahjahm nokarr sprohgahm sapibti, 10 lihds 11 gaddus wezs; 2) melna fehwe bes sibnehm, 9 lihds 10 gaddus wezs; 3) gaischi behrs sirg ar melleem farreem un asti, 6 lihds 7 gaddus wezs. Kas schohs sirgus dabbus un scheit atweddihs, dabbus peeklahju maksu.

Dischas = Drohges pagasta teefa, 7tâ August 1834.
††† Raupe Andrejs, pagasta wezzakais.
Friedr. Gott. Uschenkampff, pagasta teefas frihweris.

Zitta sluddinafchana.

3imâ August f. g. pulksten 11 preeksch pusdeenas, taps Dohbeles Latweeschu basnizkunga muischâ sirgi, sirgu-rihti, ratti, gohwju-lohpi, aitas, namma leetas un pee mahju buhschanas derrigas leetas un kas wehl, uhtropè prett skaidru maksu wairaksohldameem pahrhohtas. 3

B r i h w d r i e k e h t.

No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses: Hofraht von Braunschweig, grahm. pahrluhkottais.
No. 420.